

USKO, TIEDE JA RAAMATTU IV

TAPIO PUOLIMATKA

Tapio Puolimatka toimii kasvatuksen teorian ja tradition professorina Jyväskylän yliopistossa (opetuslanaan tieteenfilosofia ja kasvatustieteenfilosofia) ja käytännöllisen filosofian dosenttina Helsingin yliopistossa.

- **USKO, TIEDE JA RAAMATTU**
Väliotsikot, kuvat, tehosteet ja referointi: Väinö Hotti

Raamattu on totuus

”Meillä on (sitä) lujempi profeetallinen sana, ja teette hyvin, jos otatte siitä vaarin, kuin pimeässä paikassa loistavasta lampusta, kunnes päivä valkenee ja aamutähti nousee. Sydämissänne tietäkää ennen kaikkea, ettei yksikään Raamatun profetia ole kenenkään omin neuvoin selitettävissä, sillä mitään profetiaa ei ole koskaan tuotu esiin ihmisen tahdosta, vaan Pyhän Hengen johtamina ihmiset ovat puhuneet sen, minkä saivat Jumalalta” (2. Piet.1:19-21; STLK käänn.)

”kristillinen seurakunta on pitänyt Raamattua kokonaisuudessaan luotettavana kristinuskon alusta asti. Kristillinen ajattelu ei erota pelastusta koskevia totuuksia historiallisista totuuksista, koska Jumalan pelastustyö on toteutunut historiassa” (179).

”Tarkoituksena on osoittaa, että alkuperäisen kristillisen käsityksen mukaan Raamatun jokainen sana on Pyhän Hengen inspiroima” (179).

”usko Raamatun ehdottomaan totuudenmukaisuuteen myös historiallisissa ja luontoa koskevissa kysymyksissä oli alkuperäinen kristillinen käsitys, joka hallitsi kristillistä ajattelua ainakin 1700- luvulle saakka” (179).

”Koko (pyhä) Raamattu (on) Jumalan Hengen vaikutuksesta syntynyt”. Odebergin (1985:13) mukaan kirkkoraamatun käänös ”Jokainen kirjoitus, joka on Jumalan Hengen vaikutuksesta syntynyt...” on täysin harhaanjohtava” (183).

”Uuden testamentin kirjoittajat luottivat Vanhan testamentin historian kaikkiin yksityiskohtiin...” ”Mutta laista ei häviä piirtoakaan, ennemmin katoavat taivas ja maa” (Luuk.16:17) (183).

Kirkkoisät ja Raamattu

”Kirkkoisät olivat yleensä yksimielisiä siitä, että koska Jumala on totuuden lähde, hänen sanansa ei voi johtaa harhaan tai pettää sen enempää pelastusta koskevissa asioissa kuin historiallisissa tai luontoa koskevissa yksityiskohdissa” (184).

”Uskonpuhdistajat omaksuivat kyselemättömästi ja varauksetta väitteen Raamatun inspiraatiosta, itse asiassa sanainspiraatiosta...Uskonpuhdistajat ilmaisivat ajoittain ajatuksen, että Jumala on sanellut Raamatun kirjoittajien välityksellä” (Barth 1956, ½, 520.) (186).

”Profeetat eivät esitä lausuntoja, jotka he ovat kehränneet omassa päässään. He julistavat ja esittävät sitä---mitä he ovat kuulleet Jumalalta itseltään. (Luther, WA 8:508) (188).

”Ilman Jumalan sanallisen ilmoituksen tarjoamaa itsekriittisyyttä ihminen lumoutuu omista kyvyistään ja ”luottaa pelkästään järkensä nerouteen”. Hän ei elä kosketuksissa omiin rajoituksiinsa, vaan joutuu eräänlaisen suuruudenhulluuden valtaan, jossa hän projisoi itseensä joitakin kaikkietävän Jumalan ominaisuuksia” (195).

”Oman ennakkoluuloisuuden ja pahuuden kohtaaminen on ihmiselle mahdollista vain Kristuksen armon varassa. Muuten oman pahuuden kohtaaminen on ihmiselle liian musertavaa. Oman pahuuden kohtaaminen on kuitenkin edellytys ihmisen itsekriittisyydelle” (196).

”Koko Raamattu on Jumalasta uloshenkäytetty” (= Jumalan uloshengitystä) (2. Tim.3:16).”

”Jumalan henkäys loi Raamatun sanat samalla tavalla kuin Jumalan henkäys loi maailmankaikkeuden” (201).

Sanainspiraatio

”Sanainspiraatiolla tarkoitetaan käsitystä, jonka mukaan Jumala antoi ihmisille sekä sisällön, jonka hän tahtoi tulevan kirjoitetuksi että ne sanat, jotka ilmaisevat tuon sisällön” (201).

”Sanainspiraatiolla tarkoitetaan siis Pyhän Hengen yliluonnollista vaikutusta Raamatun kirjoittajiin, jonka seurauksena kirjoittajien sanoista tulee Jumalan sanoja

ja siksi myös täysin totuudenmukaisia. Vaikka kirjoittajien inhimilliset kyvyt ovat aktiivisia kirjoitustyössä, Pyhä Henki ohjaa heidän kirjoitustyötään niin, että heidän sanansa saavat kaikkietävän Jumalan arvovallan” (201).

”Erehtymättömyys koskee Raamatun alkuperäisten kirjoitusten jokaista sanaa ja väitettä, koskivatpa ne mitä asiaa tahansa” (201).

”Kirjailija kokee inspiraation häntä hallitsevana voimana, mutta hän ei kuitenkaan tunne lamautuvansa ja toimivansa kuin kirjoituskone, vaan päinvastoin hän tuntee, että persoonallisuuden kaikki alueet ikään kuin toimivat vilkkaammin.” (Odeberg 1971:15.) (202).

”Raamattuun sovellettuna sanainspiraation käsite tarkoittaa sitä, että Jumala hallitsee kirjoitustyötä, mutta hän ei lamaannuta ihmispersonaa vaan innostaa sen parhaimpaan suoritukseensa” (202).

”Kirjoittajien tahto, kyvyt ja lahjat olivat aktiivisia samalla kun Jumalan Hengen inspiraatio takasi, että he kirjoittivat itsensä Jumalan sanoja. (Preus 1999:64-67.) (202).

”Voi hyvin olla, että Raamatussa on joitakin jakeita, joita emme pysty harmonisoimaan turvautumatta keinotekoisiiin ratkaisuihin. Jos näin on asianlaita, olkaamme riittävän rehellisiä ja avoimia myöntääksemme, ettemme pysty harmonisoimaan kyseisiä jakeita. ---On paljon parempi myöntää kyvyttömyytemme kuin tuottaa harmonisointeja rehellisyyden ja eheyden kustannuksella. Vaikka haluaisimmekin selittää kaikki vaikeudet Raamatussa, voimme lohduttaa itseämme ajatuksella – ja se ajatus on tosi – että niillä, jotka ovat hylänneet Raamatun opin inspiraatiosta, on ratkaistavanaan paljon suurempia ongelmia ja vaikeuksia, ja että kyseisiä ongelmia on mahdotonta ratkaista heidän lähtökohdistaan käsin. (Youg 1957:124-125) (346).

”Raamatusta esiin nostetut ongelmat ovat ´suurimmaksi osaksi triviaaleja` ja ´näennäisiä` ...Suhteessa Raamatun kokonaisuuteen ne ovat kuin Parthenonin rakennuksissa siellä täällä löydetyt hiekanmurut. ´Kukaan järkevä ihminen ei väittäisi, ettei Parthenonia rakennettu marmorista, koska sen rakenteissa voidaan siellä täällä havaita hiekanmuruja.` (Mt.170)” (347).

”Raamatussa olevat ongelmat vähenevät tutkijasukupolvesta toiseen tiedon määrän lisääntyessä” (347).

”Kun Raamatussa olevat ongelmat ovat tutkimuksen edistyessä koko ajan vähentyneet, naturalistiset tutkijat joutuvat antamaan yhä suuremman merkityksen yhä pienemmälle määrälle yhä merkityksettömpiä ongelmia” (348).

”Isä oli kirkossa pikku poikansa kanssa. Poikaa kiinnosti ikkunamaalaus, joka esitti kristityn vaellusta. Poika kysyi: ”Isä, mikä tuo on?” ”Se kuvaa kristittyä”, vastasi isä. Poika jäi miettimään. Koulussa opettaja kysyi: ”Mikä on kristitty?” Tämä poika viittasi rohkeasti. Opettaja kysyi häneltä. ”Se on ikkuna, jonka läpi paistaa aurinko”, sanoi poika” (E. J. Honkanen, Hengen uudistus, s.240).

Jumalan valinta

”Katedraalin värjättyjen ikkunoiden läpi tunkeutuva valo on taivaasta tulevaa valoa. Se kuitenkin värjäytyy ikkunoiden värisävyn mukaiseksi. Samalla tavalla Jumalan sana kulkiessaan ihmismielen ja sielun läpi värjäytyy sen persoonallisuuden mukaan, jonka kautta se välitetään” (Warfield 1970:155-156.) (203).

Jumala voi valita jo ennen syntymää sanomansa välittäjät.

JEREMIA: Jer.1:5; Paavali: Gal.1:15. Apostolien tekojen kirjoittajaksi valitaan LUUKAS, joka on erittäin tunnollinen historioitsija.

Psalmien kirjoittajaksi valitaan DAAVID, joka oli myös runollinen lahjakkuus ja jolla oli runoilijalle tyypillinen herkkä mieli. Daavidilla oli sopivat perintötekijät. Lisäksi hänet johdatettiin elämäntilanteisiin, joissa syntyi juuri sopivat runot.

PPAAVALI oli teologi. Hänelle oli edellytykset kirjoittaa UT:n opetuskirjeet. Hänellä oli tarvittava älyn laaja-alaisuus ja terävyys.

”Jumala pystyy valitsemaan itselleen ihmiset, joiden kautta hän pystyy välittämään sanansa puhtaana. Nämä ihmiset pääsevät osalliseksi yliluonnollisesta inspiraatiosta, joka välittää heille Jumalan totuuden sellaisella tavalla, että he tulevat sen valtaamiksi” (204).

Liberaaliteologit

”Liberaaliteologit haluavat tutkimuksillaan erottaa Raamatun epäaidon ilmoituksen aidosta. He haluavat sanoa, mikä Raamatussa on Jumalan sanaa ja mikä ei. He haluavat riisua Raamatun ”myyteistä”. He työskentelevät löytääkseen ”kaanonin kaanonissa”. Tämä on kuitenkin turhaa puuhaa ja petosta. Tutkija ovat hyvin

erimielisiä mikä on Jumalan sanaa. "Heidän todistuksensa eivät olleet yhtäpitäviä."
(Mark.14:59) (205).

"ettei Raamattu anna mitään avainta, jonka perusteella olisi mahdollista erottaa Jumalan sana Raamatusta tai erottaa Kristus Raamatusta" (205).

Inspiraation merkitys

"Taiteellisesti lahjakkaan runoilijan sanotaan olevan 'inspiraation vallassa' tai 'joutuneen inspiraation valtaan'. ...Runoa pidetään kokonaisuudessaan inspiraation tuotteena eikä sen sanallista asua voida erottaa joksikin, joka olisi "inspiroimatonta". Runon luomisessa on olennaista nimenomaan oikeiden sanojen löytäminen...Inspiraatio ilmenee ennemminkin siinä sanallisessa muodossa, jonka ajatus saa. Runoilija kokee itse sanamuodon innoituksen tulokseksi, ei pelkästään ajatuksia" (Odeberg 1971:11) (205-206).

"Odeberg kiinnittää huomiota siihen, että runon lukijan on mahdollista ainakin osittain kokea sama inspiraatio, jonka vallassa runo on syntynyt. Hän ehdottaa, että Raamatun inspiraation tunnistamisessa on jotakin samankaltaista. Ihminen ei pääse sisälle Raamatun inspiraatioon pelkästään teoreettisin pohdiskeluin. Raamatun lukijan on kuitenkin mahdollista itse kokea Raamatun tekstin jumalallinen inspiraatio" (206).

Silminnäköjen merkitys

"ainutlaatuisten tapahtumien tutkimisessa silminnäköjätodistuksilla on keskeinen merkitys. Ainutlaatuisesta tapahtumasta esimerkkinä on natsien toteuttama juutalaisten kansanmurha toisen maailmansodan aikana. Tämä tapahtuma oli niin ainutlaatuinen, ettei sille ole mitään vastaavuutta ihmiskunnan historiassa. Emme pystyisi muodostamaan siitä luotettavaa kuvaa ilman silminnäköjien kuvausta" (236).

"Myös evankeliumeissa on kyse rajatapahtumista. Evankeliumeissa kuvatut tapahtumat ovat ainutlaatuisia hyvin toisella tavalla kuin holokaustin tapahtumat...Siksi myös evankeliumien keskuksessa olevien tapahtumien luotettava kuvaaminen edellyttää turvautumista silminnäköjien kuvauksiin" (236).

"Sekä holokaustin että Jeesuksen elämän osalta tapahtumien ainutlaatuisuus merkitsee sitä, että ainoastaan tapahtumiin osallistuneiden silminnäköjien todistus antaa mahdollisuuden muodostaa totuudenmukaisen käsityksen tapahtumista" (238).

Rudolf Karl Bultmann

20.8.1884 – 30.7.1976

”Jos kristittyä pyydetäisiin uskomaan jotakin sellaista, mikä ei sovi yhteen luonnonlakien kanssa, häntä pyydetäisiin Bultmannin mielestä tekemään älyllinen itsemurha” (244).

”se mitä Raamatussa ei voida selittää luonnollisten syiden perusteella, on selitettävä myytiksi, koska se ei voi vastata todellisuutta” (244).

”Bultmannin mukaan opetuslasten ylösnousemususko oli spontaani psykologinen tapahtuma, jonka varaan heidän varmuutensa rakentui...meidän täytyy olettaa heidän joutuneen epänormaaliin psykologiseen tilaan, irralleen todellisuudesta” (246).

”Ihminen on Bultmannin maailman keskuksessa ja Jumala on yksi ihmisen uskon luomuksista” (247).

Karl Barth
10.5.1886 –
10.12.1968

”Barthin mukaan Raamatun kirjoittajat tekevät virheitä myös teologisissa ja eettisissä kysymyksissä. Raamatussa ei ole yhtenäistä teologiaa eikä yhtenäistä näkemystä asioista. Siksi ei ole olemassa mitään ‘kristillistä näkemystä asioista’ tai mitään yhtenäistä ‘raamatullista teologiaa’” (Barth 1956 ½ 483) (249).

Raamatun sanasta on jollakin tavalla erotettava Jumalan sana tai Jumalan ilmoitus. Tälle erottamiselle ei kuitenkaan ole olemassa mitään objektiivisia kriteereitä. Barthin mukaan Jumalan varsinainen ilmoitus on Jeesus Kristus. Barhin näkemyksen ongelmaksi muodostuu tietää, kuka Jeesus oli. Jos hän ei sanonut tai tehnyt sitä mitä Uudessa testamentissa kuvataan, meillä ei näyttäisi olevan mitään luotettavaa tapaa päästä selville siitä, kuka hän oli ja mitä hän tahtoi” (251).

Tiede mittana

"Scientia mensura – teesin mukaan 'tiede on olemassa olevan lopullinen mitta' (Tuomela 1983:10). Toisin sanoen 'maailman kuvaamisessa tiede on sen mitta, mitä on ja mitä ei ole olemassa' (Tuomela 1983:55)" (262).

"Scientia mensura – teesin mukaan 'tiede on olemassa olevan lopullinen mitta' (Tuomela 1983:10). Toisin sanoen 'maailman kuvaamisessa tiede on sen mitta, mitä on ja mitä ei ole olemassa' (Tuomela 1983:55)" (262).

"Kun sanotaan, että tiede on olevaisen mitta, oletetaan, että tieteellinen tieto tavoittaa koko todellisuuden. Tällöin oletetaan, että päättymättömän tieteellisen tutkimuksen tuloksena saavutetaan tieto koko olevaisesta" (262).

"Scientia mensura – teesi on väärässä olettaessaan, että tieteen rajat kertovat jotakin todellisuuden rajoista...Vaikka ihmisellä olisi käytettävissään ääretön aika, hänen tietonsa ei koskaan tule kaikkitietävän Jumalan tiedon vertaiseksi. Tämä johtuu siitä, että ihminen ei voi ymmärtää ensimmäistäkään yksityiskohtaa oikein, jos hän ei pysty suhteuttamaan tätä yksityiskohtaa oikealla tavalla kokonaisuuteen. Ilman oikeaa kokonaiskäsitystä hän ei osaa oikealla tavalla suhteuttaa kyseistä yksityiskohtaa muuhun todellisuuteen" (263-264).

"Tiede on kaiken mitta, sen, mikä on, että se on, ja sen mitä ei ole, että sitä ei ole" (294).

"Tieteen menetelmillä ei ole mahdollista ratkaista kysymystä olevaisen alkuperästä ja ihmiselämän tarkoituksesta" (265).

"Tieteisuskon pohjalta ihminen haluaa saavuttaa varmuuden siitä, ettei Jumala voi puuttua hänen elämäänsä" (265).